

Haal het beste uit jezelf!

Dirk Jan van den Berg
Voorzitter van het College van Bestuur van de TU Delft
Ter gelegenheid van de opening van het collegejaar 2011/2012
Delft, 5 september 2011

Beste eerstejaars studenten, hartelijk welkom op de Technische Universiteit Delft. (Andere begroetingen). Dit jaar is het thema van de opening van ons academisch jaar: "Haal het beste uit jezelf!". Een thema van alle tijden natuurlijk, maar nu extra actueel. De ontwikkelingen in het Verre Oosten, China voorop met India in het kielzog kennen jullie ongetwijfeld. Maar onderschat het effect hiervan op dit deel van de wereld niet. Machtsverhoudingen verschuiven, economieën raken meer en meer verstrengeld, vraagstukken, als die van energie, gezondheid of schaarse grondstoffen mondialiseren. En voor jullie heel belangrijk: de arbeidsmarkten internationaliseren, dwz dat jullie toekomstige mogelijkheden in andere landen toenemen en omgekeerd jullie in Nederland internationale concurrentie tegenkomen. Jullie benchmark is dus niet je vriend of vriendin of je vader of moeder of oom en tante in Nederland maar je collega in de VS, Brazilië, China of Japan. Kortom: jullie worden uitgedaagd om het beste uit jezelf te halen.

Zijn deze ontwikkelingen nu bedreigend, moeten wij er angstig voor zijn, delven we op voorhand het onderspit? Wel nee, het is juist enorm hoopgevend dat grote delen van de mensheid mogelijkheden krijgen voor economische verbetering, toegang krijgen tot de productie en producten van wetenschap en onderwijs, ook op het hoogste niveau, en mee vorm geven aan de oplossingen van mondiale vraagstukken. De ontwikkelingen in Latijns Amerika en het Verre Oosten zijn een boost, in de eerste plaats daar voor de mensen zelf, maar ook voor ons. Het is goed en rechtvaardig dat kennis, wetenschap, vooruitgang niet langer het monopolie zal zijn van het Noord-Amerikaanse en Europese continent.

Haal het beste uit je zelf en begin dan ook bij jezelf; dat geldt ook voor de universiteit. En wij willen het beste uit onszelf halen. De Technische Universiteit Delft heeft een prachtige traditie en een ijzersterke reputatie; de naam Delft in relatie tot wetenschap en technologie klinkt over de hele wereld en dat blijft ook zo. Aan ons, wetenschappers, ondersteuners en studenten, de taak om dat verder te brengen. Dat betekent handen uit de mouwen, keuzes durven maken, ook minder plezierige. Ja, wij hebben onszelf een stevige budgettaire opdracht gegeven in het kader van de herijking, maar wel om weer opnieuw in de universiteit te investeren, of het nu gaat om nieuwe onderzoeksfaciliteiten, onderzoeksgroepen of de kwaliteit van ons onderwijs.

Wij timmeren aan de weg en wij kunnen enthousiast makende resultaten laten zien op allerlei gebied. Zo zijn wij bijzonder trots op het oordeel dat wij mochten ontvangen van de commissie die de NVAO adviseert over de verlening van een instellingsaccreditatie. De Commissie oordeelt dat de manier waarop wij het onderwijs vorm geven en vooral de kwaliteit daarvan bewaken duurzaam en uitstekend in de organisatie verankerd is; een enorm compliment voor alle medewerkers, wetenschappers en ondersteuners, die dat tot stand hebben gebracht. Wij hopen, verwachten eigenlijk ook, dat wij samen met de Radboud Universiteit Nijmegen eind september als eersten in Nederland een instellingsaccreditatie verkrijgen.

Een ander voorbeeld van aantoonbaar succes is onze opmars in Europa. Brussel wordt immers steeds belangrijker voor de financiering van ons onderzoek. In 2008 gingen we met twee bussen vol naar Brussel om onze mensen weer de ogen te openen voor wat er daar mogelijk is; en met wat voor succes! Uit het zojuist verschenen jaarverslag over 2010 over de uitvoering van het 7de kaderprogramma staat TU Delft op plaats 24 in Europa wat betreft aantal projecten. Wij zijn daarmee de hoogst geplaatste Nederlandse organisatie. En dat terwijl we in 2008 nog nergens waren. Het geeft maar aan hoe welkom onze projectvoorstellen in het kader van de Europese onderzoeksprogramma's zijn en hoe goed daar begrepen wordt dat ons type onderzoek, fundamenteel en toepassingsgeïnspireerd, van grote waarde is om innovatie te laten werken. En wij hebben het plafond zeker nog niet bereikt.

Een derde voorbeeld van handen uit de mouwen steken en nieuwe wegen in durven slaan is het succes van het DUT Racing Team. Met hun voor het eerst en dus nieuw ontworpen elektrisch aangedreven race auto hebben onze Delftse studenten op de hoogste podia gestaan in alle Formula Student Races tot nu toe, met het succes in Hockenheim, waar in alle categorieën de eerste plaats werd behaald, als hoogtepunt. Met spanning en met hoge verwachtingen kijken we naar een ander team van Delftse studenten, die straks in oktober in Australië voor de uitdaging staan de 2011 World Solar Challenge weer naar Delft te brengen. Zij hebben er hard aan gewerkt, de Nuna 6 is weer lichter en heeft weer minder luchtweerstand dan de vorige Nuna's. Wij hebben ze vorige week uitgezwaaid en wij wensen hen in Australië alle succes.

Het komende najaar zal de TU Delft de weg naar het jaar 2020 uitstippelen, de Roadmap 2020: het profiel van onze universiteit met onze ambities op het gebied van onderwijs (een brede uitstekende ingenieursschool), ons onderzoek (excellentie op een aantal goedgekozen wetenschapsgebieden), onze maatschappelijke relevantie (ons werk op de thema's energy, environment, infrastructure and mobility en health) en onze samenwerkingen (in Nederland, de burens Leiden en Rotterdam, de collega's Twente en Eindhoven en in Europa en de wereld).

Beste eerstejaars, beste gasten, ook als er geen concurrentie uit China of India, of wat dan ook aan dynamiek in de wereld, zou zijn, dan nog moeten wij ons altijd de vraag stellen welke samenwerking hoog niveau onderzoek en dus hoog niveau onderwijs mogelijk maakt; dat zijn wij aan de samenleving verplicht. Daarom onderzoeken wij een intensivering van de samenwerking met de universiteiten in Leiden en Rotterdam. Het feit dat we dicht bij elkaar gelegen zijn, dat onze wetenschappers elkaar goed kunnen aanvullen, we gezamenlijk meer te bieden hebben voor onze studenten, maakt samenwerking eigenlijk heel vanzelfsprekend en biedt meerwaarde.

Vanuit de aard van de universiteit begint een dergelijke afweging vanuit de inhoud. En dat daar muziek in zit moge blijken uit de voorbeelden van vruchtbare samenwerking tussen Leiden, Delft en Rotterdam, zowel op onderwijs als op onderzoek. Ik wijs bijvoorbeeld op de vlucht die Medical Delta heeft genomen, een prachtig voorbeeld hoe de samenwerking tussen Delft en de medische faculteiten in Leiden en Rotterdam nieuwe oplossingen biedt. Ook de gezamenlijke master opleidingen van Delft en Leiden zijn een voorbeeld. Er is nog een rijkdom aan ideeën te verkennen en wij, de drie Colleges van Bestuur, zijn een groot voorstander van een verdere intensivering van onze samenwerking. Een enorme kans voor Leiden, Delft en Rotterdam en voor Nederland!

Er is recent veel aandacht voor ons streven om tot een intensieve samenwerking te komen. Helaas lijken sommigen het debat hierover vanaf de verkeerde kant te willen voeren, namelijk vanaf de kant van de structuur. Jammer, want de inhoudelijke kant is natuurlijk veel spannender en interessanter, en geeft veel meer inspiratie dan de vraag of we vandaag nu wel of niet een fusie aankondigen en hoe de naam van de gefuseerde universiteit wel mag luiden. Ik vraag diegenen die zo de nadruk leggen op de bestuurlijke - organisatorische invalshoek nog even hun geduld te bewaren en ons de ruimte te geven structuur de inhoud te laten volgen.

En dat is wat nu aan de orde is: verkennen wat er in het kader van geïntensiverde samenwerking aan inspirerende ideeën naar voren te brengen valt. Wij willen in het kader van de nota van staatssecretaris Zijlstra "Kwaliteit in verscheidenheid, Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap" rond mei volgend jaar laten zien hoe de profileringen van Leiden, Delft en Rotterdam passen in een gezamenlijke strategie. Wij moeten daarbij keuzes durven maken.

Fusie is niet een vies woord en wij sluiten het niet op voorhand uit; het is een mogelijk antwoord - niet meer en niet minder - op de vraag welke structuur het beste past bij onze gezamenlijke ambitie en onze positionering in de wetenschappelijke wereld. Maar het antwoord op die vraag is nu nog niet aan de orde en kan pas gegeven worden als de inhoud verder ontwikkeld is en de medewerkers en studenten van onze universiteiten hierover kunnen meespreken. Als je als bestuurder alleen zelf aan het woord bent leer je het minst.

Diegenen die vrezen dat onze universiteit nu geen oog meer heeft voor andere samenwerkingen, zoals het sectorplan van de drie technische universiteiten, kan ik gerust stellen. Wij, Delft, Eindhoven en Twente, zijn trots op wat wij in het kader van 3TU hebben bereikt. Wij zijn ook erg blij dat die prestatie in Den Haag herkend en erkend is, getuige het besluit van staatssecretaris Zijlstra aan de gezamenlijke inspanningen van Delft, Eindhoven en Twente in het kader van 3TU voor de komende 3 jaar 33 mln. toe te kennen. Deze middelen zullen worden besteed aan verbetering van het onderwijs.

Ook op het internationale vlak staan onze samenwerkingsinspanningen niet stil. Een bijzonder feit is de oprichting van het Delft Research Center in Beijing. Op het gebied van LED verlichting zullen wij een deel van onze onderzoeksinspanning in China verrichten, ingebed in een top Chinees onderzoeksinstituut, onderdeel van de Chinese Academy of Science. Ons onderzoek krijgt toegang tot de beste onderzoeksfaciliteiten op dit gebied en bevindt zich in het hart van het Chinese onderzoek. Dit type van “plug-in” samenwerking is natuurlijk ook van belang voor het Nederlandse bedrijfsleven. Op dit moment verkennen wij of wij niet iets vergelijkbaars kunnen opzetten in Brazilië op het gebied van bio-based.

Onze universiteit staat midden in de samenleving, midden in de wereld. Dit brengt alle mogelijke soorten en vormen van relaties, contacten en vertakkingen met zich mee naar andere sectoren en personen. De TU Delft is een multiculturele samenleving in miniformaat, wij hebben contacten met duizenden leveranciers, onze onderzoekers staan door de sterke valorisatie drive van ons onderzoek soms met een been in de marktsector. Wij moeten de beginselen en de regels over hoe onze universiteit zich in al die contacten wil gedragen goed met elkaar afspreken.

Wij stellen het volgende drieluik voor. Het eerste luik is een “code of ethics”; hierin staan de uitgangspunten beschreven die de leden van de universitaire gemeenschap verbinden in het zeker stellen van een reputatie van correctheid van onze universiteit. Een concept van deze code staat vanaf morgen op het net en ik moedig iedereen aan er met elkaar over te praten. Het tweede luik beschrijft de regelgeving terzake, bijv. op het gebied van gedrag op de werkplek, het gebruik van onze ICT infrastructuur, het wetenschappelijke onderzoek etc. In het kader van het tweede luik stellen wij ook wat nieuws voor op het gebied waar het wetenschappelijk werk en de markt elkaar raken. Niet alles kan hier belegd worden met regels. Daarom willen wij een externe commissie vragen over de dilemma’s die zich voor kunnen doen als wetenschap en markt elkaar raken, per geval te adviseren hoe het een en ander het meest zuiver kan worden ingericht. Hierover volgt meer. Het derde luik is de klokkeluidersregeling, die wij alweer enige tijd geleden met de OR konden vast stellen. Op deze manier hopen wij onze medewerkers en studenten houvast te bieden hoe bij bepaalde dilemma’s te handelen.

Beste eerstejaars en beste gasten, Ik ben bijna bij het eindpunt van mijn verhaal, maar een kleine omweg via Den Haag moet nog wel even plaatsvinden. Twee belangrijke beleidsdocumenten staan centraal: de in juli verschenen nota van staatssecretaris Zijlstra van OCW “Kwaliteit in verscheidenheid, Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap” en de Bedrijfslevenbrief van minister Verhagen van ELI, die deze maand het licht zal zien.

De roep om differentiatie en specialisatie in de nota van staatssecretaris Zijlstra rekent af met eenheidsworst denken. De opdracht die hij aan de universiteiten geeft is geen eenvoudige, maar moet wel gebeuren. Ik hoop dat het debat in de Kamer de nota in tact laat en waardeert dat het een redelijk geheel is waarin niet naar hartelust gestreept kan worden. Helaas zit het sturingsmodel vol Haagse gravitatie die waarschijnlijk eerder administratief belastend werkt dan inhoudelijk inspirerend. Ik blijf overigens van mening dat de huidige bekostigingssystematiek vervangen moet worden door capaciteitsfinanciering met prestatiecontract.

De bedrijfslevenbrief kennen we nog niet, maar eerste indrukken zijn er wel. Een fiscale aansporing voor bedrijven om meer met universiteiten samen te werken verwelkom ik, maar universiteiten zijn geen McDonalds, met wetenschappelijke happymeals; energie moet gestoken worden in het begrip voor elkaars onderzoekscultuur. Vereenvoudiging van procedures bij het toekennen van onderzoeksgeld?... ik wacht met spanning de voorstellen af. Het bevorderen van een proces waarin bedrijven en kennisinstellingen tot gezamenlijke onderzoeksagenda's komen is natuurlijk uitstekend. Het sturen van onderzoeksgelden van NWO naar de topsectoren willen de universiteiten vooral beoordelen vanuit de waarborg voor de financiering van het fundamenteel onderzoek niet direct gerelateerd aan de topsectoren, want het is wel het geld van de universiteiten waarmee geschoven wordt. En tot slot dit: het kabinet staat voor een opmerkelijk huzarenstukje om met belangrijk minder middelen, ca. 1 mld euro, toch een veel betere prestatie op onderzoeks- en innovatiegebied tot stand te brengen.

Beste eerstejaars het laatste woord is voor jullie. De samenleving heeft studierend Nederland enigszins de duimschroeven aangedraaid: bindend studieadvies en maximaal zeven jaar studeren, anders een langstudeerdersboete. Sleutel is hoe je in je eerste jaar draait. Wennen aan een nieuwe omgeving, het tempo op de universiteit, allemaal redenen om vanaf de eerste dag er goed tegenaan te gaan. Ik wens jullie heel veel succes toe. Haal het beste uit jezelf, en doe dat in Delft. Daar zijn we voor .....

Delft,
5 september 2011.